

Vlaanderen
is erfgoed

Wijzigingsdossier

Houten windmolen de “Bosterhoutmolen” in Meulebeke

Wijziging van het besluit van de secretaris-generaal van 14 april 1944 tot bescherming als monument van de houten windmolen, genaamd “Bosterhoutmolen” in Meulebeke, heropgebouwd in Brugge

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Wijzigingsdossier:

Houten windmolen de Bosterhoutmolen, Kruisvest zonder nummer,
Brugge, oorspronkelijk Bosterhoutstraat zonder nummer Meulebeke -
monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/31005/136.1

Stefanie Gilté

12/10/2020

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	De Bosterhoutmolen in Meulebeke	4
1.2.2.	De Bosterhoutmolen in Brugge	5
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Evaluatie van de impact van de wijziging op de erfgoedwaarden, de beheersdoelstellingen en de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud	6
2.2.	Motivering van de afbakening van de bescherming	6
2.3.	Juridische toestand	6
2.3.1.	Onroerend Erfgoed:	6
2.3.2.	Ruimtelijke ordening	6
3.	Bronnen	7
4.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	8
4.1.	Omgevingsplan	8
4.2.	Fotobijlage	8
4.3.	Documentatie	8

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Het wijzigingsvoorstel voor de Bosterhoutmolen in Meulebeke maakt deel uit van een groter pakket molendossiers, waarvan de beschermde molens doorheen de jaren werden verplaatst. De beschermingsbesluiten werden daarbij niet op een adequate manier aangepast, waardoor het beschermingsstatuut juridisch onvoldoende dekkend is geworden of niet meer geldt. De voorgestelde wijzigingsbesluiten brengen dit juridisch en administratief in orde. Het gehele pakket kadert in het ruimere project 'Evaluatie beschermd bestand', pilootproject 'Windmolens', dat door het agentschap vanaf 2020 wordt uitgevoerd.

1.1. Situering

De houten korenwindmolen thans gekend als de "Nieuwe Coelewey" in Brugge situeert zich heden op de Kruisvest in Brugge. De stad Brugge kocht de molen in 1993 aan en liet hem als vierde molen oprichten op de Kruisvest, nabij de Dampoort, op een nieuwe hoge molenwal.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. De Bosterhoutmolen in Meulebeke

De Bosterhoutmolen was een houten korenwindmolen met oudste vermelding in 1433. Hij behoorde tot de heerlijkheid Bosterhout.

De molen werd in brand gestoken in 1590 tijdens de godsdiensttroebelen. Men slaagde erin om hem een jaar later te herbouwen.

In 1765-1766 werd de Bosterhoutmolen door Joannes Vander Scheure herbouwd als houten staakmolen met open voet (inscripties met zijn naam op de standaard en het voorwiel)

De Ferrariskaart (1770-1778) toont het deels beboomde tracé van de weg waarlangs verspreide hoevebebouwing, het dubbel omwalde goed Te Bosterhout en de nabijgelegen molen, evenwel verwisseld van naam met de Borchtmolen (cf. Baronielaan nrs. 27-29 en Veldstraat).

De Secretaris-Generaal Marcel Nyns beschermd op 14 april 1944 de molen als monument. In 1950-1951 worden werken uitgevoerd aan de Bosterhoutmolen in Meulebeke. Volgens een bestek van 16 januari 1950 omvatten de werken vier posten:

- Post 1: het vernieuwen van het beslag en bedekking van de windzijde,
- Post 2: het herstellen van de zijwanden, de voorwand en de topgevel,
- Post 3: omvat het herstellen van de steiger,
- Post 4: Herstelling met gespleten eiken leien van twee gaten in de kap.

De werken worden uitgevoerd door Robert Vandekerckhove.

De toenmalige eigenaar Jos. Veys-Goethals uit Vlamertinge, schrijft op 26 augustus 1957 een brief naar de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen met volgende melding: "dat aan de geklasseerde houten windmolen Bosterhoutmolen sommige herstellingswerken zouden dienen aangebracht te worden". De staart is in een slecht staat, waardoor de trap op de grond rust en molen moeilijk naar de wind kan gedraaid worden, de kap is niet meer waterdicht, het beslag van het vangwiel is in slechte staat.

Molenaar René Devolder stopte in 1959 met malen. Daarna trad het verval in. Vanaf 1965 blijkt uit correspondentie dat er plannen zijn om de molen te verplaatsen. In eerste instantie wordt gedacht aan een overplaatsing naar de Ieperse vestingen.

De gemeente Meulebeke koopt de molen in 1971 aan, met de bedoeling om hem naar het domein Ter Borcht over te brengen. Dit stuit op verzet van onder meer de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen en de toenmalige Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen. De vele bomen op dat terrein zouden immers geen windvang kunnen garanderen.

In 1974 moet de molen verplaatst worden omdat de molen in een industriezone komt te liggen. De gemeente had een plaats voorzien op het gemeentelijk domein "Ter Borcht". Deze ligging is onder andere om technische redenen onaanvaardbaar zo blijkt uit een inspectieverslag van de Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg. Op de vraag van de Rijksdienst om het BPA en de trajectplanning aan te passen wordt niet ingegaan. In 1975 wordt beslist dat de Bosterhoutmolen mag verplaatst worden over een korte afstand van ongeveer 50 meter in de richting van het landbouwgebied de Gavers zodat de molen binnen zijn natuurlijk landschappelijk en ambachtelijk kader kan blijven en eventueel kan werken. In 1979 wordt beslist door de bestendige deputatie van de provincie West-Vlaanderen dat het om verkeerstechnische redenen onmogelijk is om in te gaan op het verzoek om de Bosterhoutmolen op zijn toenmalige plaats in Meulebeke te behouden.

In 1980 moest de molen afgebroken worden omdat hij op de rooilijn lag van de nieuw aan te leggen Randweg, onderdeel van de provincieweg Tielt - Ingelmunster die in 1981 werd opengesteld. De molenkast werd een 50 meter verder gestapeld met de bedoeling hem op een nieuwe berg herop te richten. De Randweg kwam er, maar de molenkast bleef er ruim tien jaar gedemonteerd liggen.

Op de hoek van de Veldstraat en de Grote Roeselarestraat werd in 2014 door de gemeente Meulebeke een replica van de Bosterhoutmolen opgesteld.

1.2.2. De Bosterhoutmolen in Brugge

De stad Brugge kocht de molen in 1991 aan en liet hem in 1996-1997 als vierde molen oprichten op de Kruisvest, nabij de Dampoort, op een nieuwe hoge molenwal.

De plannen van de reconstructie van de Bosterhoutmolen op de plaats van de vroegere Koeleweimolen zijn van de hand van Marc Meulemeester, ontwerper bij Stad Brugge. De werken werden in 1996-1997 uitgevoerd door molenbouwer Roland Wieme uit Petegem-aan-de-Leie. Bij de heropbouw werden de kruisplaten en teerlingen in een torenkot ondergebracht.

De molenbouwers Herman en Guido Peel vervoerden de kast in 1992 naar hun atelier in de Konijnenboslaan te Gistel. Molenbouwer Roland Wieme uit Deinze herbouwde de molen op de Kruisvest bij de Dampoort onder de naam "Nieuwe Koelewey". Sinds 1996 is de "Nieuwe Koelewey" weer maalvaardig en wordt hij opengesteld in de maanden juli en augustus.

Vanaf 2016 is de molen stilgelegd omwille van de technische mankementen.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de impact van de wijziging op de erfgoedwaarden, de beheersdoelstellingen en de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud

Het betreft een louter administratieve wijziging van het beschermingsbesluit. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de erfgoedwaarden van het beschermde monument, evenmin voor de beheersdoelstellingen of de bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud. De aanduiding van de te registeren en te documenteren erfgoedwaarden die verloren gaan is in dit geval dus niet aan de orde.

2.2. Motivering van de afbakening van de bescherming

Op 14 januari 1993 werd bij ministerieel besluit een machtiging verleend tot de verplaatsing van de Bosterhoutmolen naar Brugge, Kruisvest zonder nummer, BRUGGE, 6de afdeling, sectie F, perceelnummer 10/02.

Het volledige perceel wordt opgenomen in de afbakening, aangezien dit eveneens de molenberg omvat, die zo goed als het gehele perceel inneemt.

Het hekwerk geplaatst naar aanleiding van Brugge 2002 maakt geen deel uit van de bescherming.

2.3. Juridische toestand

2.3.1. Onroerend Erfgoed:

De Bosterhoutmolen is beschermd als monument bij besluit van de secretaris-generaal van 14/04/1944:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/13467>

De ontmanteling, verplaatsing en de wederopbouw van de molen in Brugge werd gemachtigd bij ministerieel besluit van 14/01/1993:

<https://besluiten.onroerenderfgoed.be/besluiten/10989>

De Bosterhoutmolen is als Nieuwe Koelewemolen opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed van 14/09/2009:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83163>

De Bosterhoutmolen is als Nieuwe Koelewemolen gelegen binnen het beschermd stadsgezicht "Brugse stadsvesten" van 20/01/2016.

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/14144>

2.3.2. Ruimtelijke ordening

Volgens het Gewestplan Brugge-Oostkust (KB 07/04/1977) is de Kruisvest waarop de molen te situeren is bestemd als parkgebied (hoofdcode 0500).

3. BRONNEN

Archivalische bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed, archief beschermingsdossier.

Dienst stadseigendommen stad Brugge, opmetingsplannen.

Uitgegeven bronnen

BEERNAERT B., *Open Monumentendag Vlaanderen. Monumenten van vervoer(ing)*, Brugge, 1994, p. 32-38.

DE KINDEREN ELS, *De Bosterhoutmolen te Meulebeke*, *De Belgische Molenaar*, LXXIV, 1979, p. 309-310 en 315.

DENEWET LIEVEN, *Vijf verplaatsingen van Vlaamse standerdmolens (1992 - ...)*, *Molenecho's*, XX, 1992, 1, 8-21.

DENEWET LIEVEN & GOEMINNE LUC, *Molenmakers in Vlaanderen. Het werkboek van Coussée uit Meulebeke*, in *Molenecho's*, XXII, 3-4, 1994, 255-257.

DENEWET LIEVEN, *Brugge (wordt) Vlaamse molenstad bij uitstek!*, *Molenecho's*, XXV, 1997, 2, 65.

DEVLIEGHER LUC, *De molens in West-Vlaanderen*, Tielt/Weesp, 1984, 310-313 (*Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen*, 9).

DE VEYT Chr., *Westvlaamse windmolens. Inventaris volgens de toestand op 1 januari 1965*, Brugge, 1966, 97.

GERMONPREZ R. , *Het boek van Meulebeke*, Meulebeke, 1982, p. 252-253, 256.

HOLEMANS HERMAN, *West-Vlaamse wind- en watermolens. Kadastergegevens 1835-1990. Deel 5. Gemeenten M-O*, Rotem, Studiekring Ons Molenheem, 1999, p. 35-36.

HOUTHOOFD GABRIËL, DENEWET LIEVEN & BAERT GENOVEVA, *De windmolens van Meulebeke*, Meulebeke, 1994, p. 13-16, 31.

SMET LEO, *Meulebeke. Bosterhoutmolen*, in: *Molenecho's*, VIII, 1980, p. 65-66.

VERPAALLEN JOHN, *Meulebeke ziet Bosterhoutmolen vertrekken*, *Levende Molens*, maart 1992.

JEROEN CORNILLY, *"Monumentaal West-Vlaanderen. Beschermde monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen. Deel II. De fusiegemeente Brugge"*, Brugge, 2003.

PAUL VANDEPITTE & JAAK BILLIET, *"Tielt en de Molenlandroute: een historisch-toeristische verkenning"*, Tielt, De Roede van Tielt, 1973, 136 p., ill.

Websites / Digitale bronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Windmolen Bosterhoutmolen* [online] <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/83163> (geraadpleegd op 25 september 2020).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020: *Houten en stenen windmolens* [online] <https://besluiten.onroenderfgoed.be/besluiten/120> (geraadpleegd 25 september 2020).

Bosterhoutmolen [online], <https://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=2418> (geraadpleegd op 25 september 2020).

4. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

4.1. Omgevingsplan

4.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het ministerieel besluit, bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

4.3. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk wijzigingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archieffoto's, bouwplannen, kadastralmutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.